

Αλέξης Μινωτής

1900–1990

Βιογραφικό

Γεννήθηκε στα Χανιά στις 8 Αυγούστου 1900. Το πραγματικό του όνομα ήταν Αλέξης Μινωτάκης. Από ηλικίας 15 χρόνων δημοσίευσε ποιήματά του στο φιλολογικό περιοδικό Διώνυσος της Κωνσταντινούπολης υιοθετώντας το επίθετο Μινωτής. Το 1921 ήλθε στην Αθήνα και άρχισε ως ερασιτέχνης ηθοποιός να εμφανίζεται «επί σκηνής» με διάφορα θεατρικά συγκροτήματα-θιάσους. Έλαβε μέρος σε παραστάσεις με τους θιάσους Βεάκη και Νέζερ, παρουσιάζοντας τον Οιδίποδα τύραννο. Αργότερα προσλήφθηκε από τον θίασο της Μαρίκας Κοτοπούλη, και το 1925 σημείωσε τη πρώτη του μεγάλη επιτυχία στο έργο του Αρτζιμπάσεφ Πόλεμος. Ιστορικής επιτυχίας θεωρήθηκαν οι παραστάσεις του στο πρωτοποριακό τότε συγκρότημα της «Ελεύθερης Σκηνής» το 1930.

Ο Αλέξης Μινωτής υποδύθηκε σχεδόν όλους τους ρόλους σε όλα τα θεατρικά είδη, από φάρσες μέχρι μελοδράματα (όπερες) και από κωμωδία μέχρι τραγωδία, δημιουργώντας μια καριέρα διεθνούς ακτινοβολίας. Κυριότεροι ρόλοι του ήταν στους πρωταγωνιστικούς ρόλους των έργων: Ιούλιος Καίσαρ και Άμλετ του Σαίξπηρ, Δον Κάρλος του Σίλλερ, Ιβάν ο τρομερός, Πέερ Γκυντ, Μάκβεθ, Βασιλιάς Ληρ, Βρυκόλακες κ.ά.

Το 1940 νυμφεύθηκε την Κατίνα Παξινού και μαζί εμφανίζονταν στο Βασιλικό Θέατρο που δημιούργησαν. Στην περίοδο της Κατοχής στην Ελλάδα (1941) ο Αλέξης Μινωτής κατέφυγε στις ΗΠΑ. Το 1946 ο Μινωτής έλαβε μέρος στην κινηματογραφική ταινία του Άλφρεντ Χίτσκοκ Υπόθεση Νοτόριους (Notorious) μαζί με τον Κάρι Γκραντ και την Ίνγκριντ Μπέργκμαν. Την ίδια χρονιά συμμετείχε στην ταινία Chase μαζί με την Μισέλ Μοργκάν. Από εκεί το 1952 προσκλήθηκε από το Εθνικό Θέατρο στην Αθήνα (μαζί με την Κατίνα Παξινού) για έκτακτες εμφανίσεις σε αρχαία δράματα και στους Βρυκόλακες του Ίψεν. Από τις παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου στη Νέα Υόρκη ο Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή ανέβηκε με δική του σκηνοθεσία. Επίσης σκηνοθέτησε στη συνέχεια τις τραγωδίες Εκάβη (1955) και Μήδεια (1956) του Ευριπίδη στις οποίες πρωταγωνίστησε η Κατίνα Παξινού, καθώς και τις τραγωδίες Αντιγόνη (1956), με πρωταγωνίστρια την Άννα Συνοδινού και Οιδίπους επί Κολωνών, με πρωταγωνιστή τον ίδιο.

Το 1958 ανέβασε στην Αμερική και στο Κόβεντ Γκάρντεν στο Λονδίνο την όπερα του Κερουμπίνι *Μήδεια* με πρωταγωνίστρια τη Μαρία Κάλλας. Επίσης εμφανίστηκε και στο Μπρόντγουεϊ στην *Ηλέκτρα* με τη Μαρίκα Κοτοπούλη.

Τελευταία εμφάνισή του στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου ήταν το καλοκαίρι του 1989 με τον ρόλο που υπήρξε για τον ίδιο όχι μόνο σκηνικό αλλά και προσωπικό αγώνισμα μιας ολόκληρης ζωής, τον *Οιδίποδα επί Κολωνών* του Σοφοκλή

Πέθανε στην Αθήνα στις 11 Νοεμβρίου 1990.

(Πηγή: Βικιπαίδεια)

... συνομιλώντας με τον Αλέξη Μινωτή

Απόψε, έχω τη χαρά να συνομιλώ με έναν κορυφαίο ηθοποιό του θεάτρου μας, που τίμησε και τιμά την ελληνική σκηνή, και εδώ και στο εξωτερικό, επί μισό αιώνα περίπου, τον Αλέξη Μινωτή. Νομίζω πως δεν χρειάζεται άλλη εισαγωγή για να παρουσιάσω τον συνομιλητή μου! Ο Μινωτής είναι ο ηθοποιός των μεγάλων ρόλων, ο ηθοποιός που έχει ασχοληθεί με το κλασικό θέατρο συστηματικά και έχει δώσει τόσα πολλά στην τέχνη του ηθοποιού.

Κύριε Μινωτή, πρέπει να σας πω ότι αισθάνομαι ιδιαίτερα συγκινημένος που μιλάμε εδώ, καθισμένοι στο σαλόνι σας, με τη φωτογραφία της αξέχαστης Κατίνας Παξινού να μας κοιτάει, καθώς ξαναθυμάμαι τις ατέλειωτες ώρες της μαθητείας μου κοντά σας. Θα ήθελα να μου πείτε κατ' αρχάς πού γεννηθήκατε.

Γεννήθηκα στην Κρήτη, είναι γνωστό, το έχω πει πολλές φορές. Στα Χανιά της Κρήτης συγκεκριμένα. Είναι πολύ τιμητικό και συγκινητικό που είμαι Κρητικός και είμαι ευγνώμων για την καταγωγή μου. Το νησί στο οποίο γεννήθηκα είναι γνωστό σε όλο τον κόσμο, έχει επιβιώσει ύστερα από τεράστιους και πολύχρονους αγώνες για την ελευθερία. Κατανάλωσε τη ζωτικότητα της η νήσος αυτή για την ελευθερία του ανθρώπου. Διότι, μην βλέπετε σ' αυτόν τον αιώνα, αλλά την εποχή του 17ου, του 16ου κυρίως, υπήρχαν σπουδαίοι ποιητές Κρητικοί, δηλαδή ο Κορνάρος, ο Χορτάσης, αυτοί είναι σπουδαίοι ποιηταί – και κυρίως ο Κορνάρος, ο οποίος έχει γράψει τον *Ερωτόκριτο*, και τη *Θυσία του Αβραάμ*. Αλλά το να είναι κανείς Κρητικός είναι कोλακευτικό και για άλλους λόγους: είναι συμπατριώτης του Καζαντζάκη, του Βενιζέλου, του Γκρέκο... Και επειδή εμείς οι Κρητικοί είμαστε λιγάκι υπέρ της δόξης και λιγότερο υπέρ του πλούτου, είναι η δόξα που μας παρασύρει. Είναι μεσογειακή νόσος αυτή.

Έπαιξε ρόλο η Κρήτη στην πνευματική σας πορεία;

Βέβαια, το ήθος πρώτον. Ύστερα η Κρήτη μου επέβαλε, από συνήθεια ψυχική και από την ανατροφή μου, να είμαι στη δουλειά μου εργάτης

φανατικός και όχι τεμπέλης. Λοιπόν, αυτές τις αρετές, να πούμε, τις οφείλω περισσότερο στην καταγωγή μου: το ότι είμαι εργατικός και ότι έχω πάθος με το πνεύμα.

Η εποχή που ξεκινήσατε ήταν πιο πρόσφορη από την τωρινή;

Νομίζω πως ναι, από μια πλευρά. Νομίζω ότι η τέχνη μας, δηλαδή η ηθοποιία, ήταν σε μεγάλη ακμή. Υπήρχαν πολύ υψηλά πρόσωπα του θεάτρου, ηθοποιοί κυρίως, διότι τότε κυριαρχούσε ο ηθοποιός στο θέατρο, και όχι ο σκηνοθέτης, ο οποίος δεν είχε εφευρεθεί ακόμα. Λοιπόν, υπήρχε ο Βεάκης, η Κοτοπούλη, η Κυβέλη, ο Λεπενιώτης, ο Λογοθετίδης, ο Αργυρόπουλος, μεγάλα ονόματα, που δημιουργούσαν μια ατμόσφαιρα άμιλλας καλλιτεχνικής, η οποία ήταν άμιλλα επί σκηνής, και όχι εις τας δημοσίας σχέσεις. Λοιπόν τότε σεβόμαστε τους ηθοποιούς, διότι ήταν μεγάλα παραδείγματα και όλοι θέλαμε να ακολουθήσουμε το παράδειγμα του Βεάκη, του Λογοθετίδη ή του Αργυρόπουλου κτλ. Και η περίοδος εκείνη είχε μια πολύ καλή τοποθέτηση απέναντι του καθημερινού τύπου. Δηλαδή υπήρχε ο Φώτος Πολίτης, ο οποίος ηγείτο, να πούμε, της κινήσεως της προπαγάνδας για το θέατρο γενικά. Το οποίο το είχε σπουδάσει στη Γερμανία βέβαια. Αλλά του Φώτου Πολίτη η αρετή η μεγάλη ήταν ότι δεν εβασίζετο στις γνώσεις του, αλλά στα αισθήματά του, δηλαδή είχε ελληνοποιήσει όλες τις γνώσεις τις γερμανικές. Δηλαδή δεν μεταφύτευσε ιδέες και εμπειρίες ξένης χώρας. Λόγω του πατρός του, που ήταν άνθρωπος που δούλεψε για την Ελληνική γλώσσα και τη Λαογραφία, νομίζω ότι ο Πολίτης κατόρθωσε να ξεχωρίσει από τα κεκτημένα εις την αλλοδαπήν. Δηλαδή ήταν Έλληνας εξολοκλήρου. Ενώ πολλοί σπουδασμένοι στο εξωτερικό παραμένουν σπουδασταί του εξωτερικού και μεταφέρουν απλώς, μεταφυτεύουν απλώς εμπειρίες ξένες. Ο Πολίτης μάς edίδαξε αυτό το πράγμα καθώς και το να έχουμε την πίστη στην ελληνική πραγματικότητα και στην ελληνική παράδοση.

Εκείνη την εποχή, το να γίνει κανένας ηθοποιός (όπως ακόμη και σήμερα) δεν ήταν κοινωνικά επιλήψιμο;

Ναι, εθεωρείτο κοινωνικώς επιλήψιμο, και όχι αδικώς. Διότι σε περασμένα χρόνια, αρκετά περασμένα, στο τέλος του περασμένου αιώνα και στις αρχές του 20ού, το θέατρο ήταν κάτι ταυτόσημο με την πορνεία. Το θέατρο, το ελαφρύ λεγόμενο περισσότερο. Και μέχρι σήμερα νομίζω ότι υπάρχει αυτή η προκατάληψη την οποία δεν την αδικώ. Εν τω μεταξύ έγιναν πολλά πράγματα και εξεπολιτίσθη, να πούμε, η θεατρική ζωή και ο θεατρικός αγώνας και νομίζω ότι οι καλλιτέχνες του θεάτρου έχουν μια υπόληψη κοινωνική, πολύ ανώτερη απ' ό,τι είχαν

ποτέ. Ανεξαρτήτως του ότι τα таланτα τα σημερινά δεν μπορούν να συγκριθούν με παλαιά. Δηλαδή δεν μπορώ να βρω έναν Βεάκη σήμερα, δεν μπορούμε να βρούμε έναν Λογοθετίδη εύκολα.

Βέβαια υπάρχουν καλοί καλλιτέχναι, αλλά τα μεγέθη της αρχής του αιώνος, και της περασμένης δεκαετίας ακόμη, ήταν αξεπέραστα, όπως τα ταλέντα της Παξινού, της Κυβέλης, της Κοτοπούλη κ.λπ. Λοιπόν, ήταν μια πολύ πρόσφορη εποχή για να μπει κανείς στο θέατρο. Τότε δεν υπήρχε παρά η Επαγγελματική Σχολή Θεάτρου, ας πούμε ο πρόλογος της σχολής του Εθνικού Θεάτρου. Και ο Φώτος Πολίτης ήταν κυρίως ο καθηγητής. Εκεί ήταν και άλλοι και βγήκανε αρκετά καλοί ηθοποιοί από αυτή την επαγγελματική σχολή. Οι πρώτοι με κάποια πνευματικά εφόδια. Και η Σχολή αυτή απέκτησε μια παράδοση και μας απέδωσε αρκετά καλούς νέους ηθοποιούς στη σημερινή εποχή. Βέβαια το ζήτημα της συμμετοχής σε αυτό το πράγμα που λέγεται Θέατρο, που λέγεται Τέχνη, που λέγεται Θεατρική Τέχνη, ή όπως λέω εγώ Δραματική Ποίηση, είναι του Θεού δουλειά, δηλαδή δεν μπορείς να γίνεις ηθοποιός, γεννιέσαι. Νομίζω, βέβαια, ότι πολλά πράγματα, η προσπάθεια και η εργατικότητα, μπορεί να αναδείξουν έναν άνθρωπο μέχρι ενός σημείου. Αλλά εκείνο που τον κάνει να ξεχωρίσει, ή να προχωρήσει πολύ μπροστά, δεν είναι η επιτυχία, αλλά η εσωτερική σταδιοδρομία. Δηλαδή, αν μπορέσει να αποκτήσει μόρφωση, διαγνωστική του χαρακτήρος του ανθρώπινου και της εμπειρίας της ανθρωπίνης και της φιλοσοφίας και της ζωής. Λοιπόν, είναι ζήτημα... πώς να το πούμε, εφέσεως, να είσαι, να έχεις μια έφεση προς το πνεύμα, προς την ποίηση, προς τη λογοτεχνία, για να μπορέσεις να προσεγγίσεις με αγάπη αυτά τα κείμενα. Δηλαδή, δεν είναι μηχανική η σχέση του ηθοποιού με το θέατρο, όπως σε πολλές περιπτώσεις το βλέπουμε να υπάρχει, απλώς να παίρνω τον μισθό μου και να κάνω μια βοηθητική υπηρεσία και να περνάει ο καιρός... Ή η καλοπέραση η οποία στο Θέατρο είναι πολύ εύκολη για τη νέα γενιά, διότι βρίσκουν μία νυχτερινή ζωή, οργανωμένη περιέργως, την οποία ζουν ευχάριστα ...

Να σας ρωτήσω κάτι άλλο... για το θέμα της παιδείας της θεατρικής. Νομίζω ότι είχατε ασχοληθεί λίγο με τη διδασκαλία. Βεβαίως υπήρξατε δάσκαλος με το παράδειγμά σας και με το ότι όλοι οι ηθοποιοί που ήταν κοντά σας διδάχτηκαν, έχετε δημιουργήσει μια υποκριτική σχολή, έτσι κι αλλιώς. Δεν ασχοληθήκατε όμως με το να διδάξετε, ας πούμε, στη Σχολή του Εθνικού, για παράδειγμα. Διδάξατε πολύ λίγο. Γιατί;

Διότι δεν είμαι δάσκαλος. Δηλαδή και σκηνοθέτης είμαι από ανάγκη, γιατί δεν εμπιστεύομαι τους άλλους σκηνοθέτες. Κυρίως είμαι ηθοποιός,